

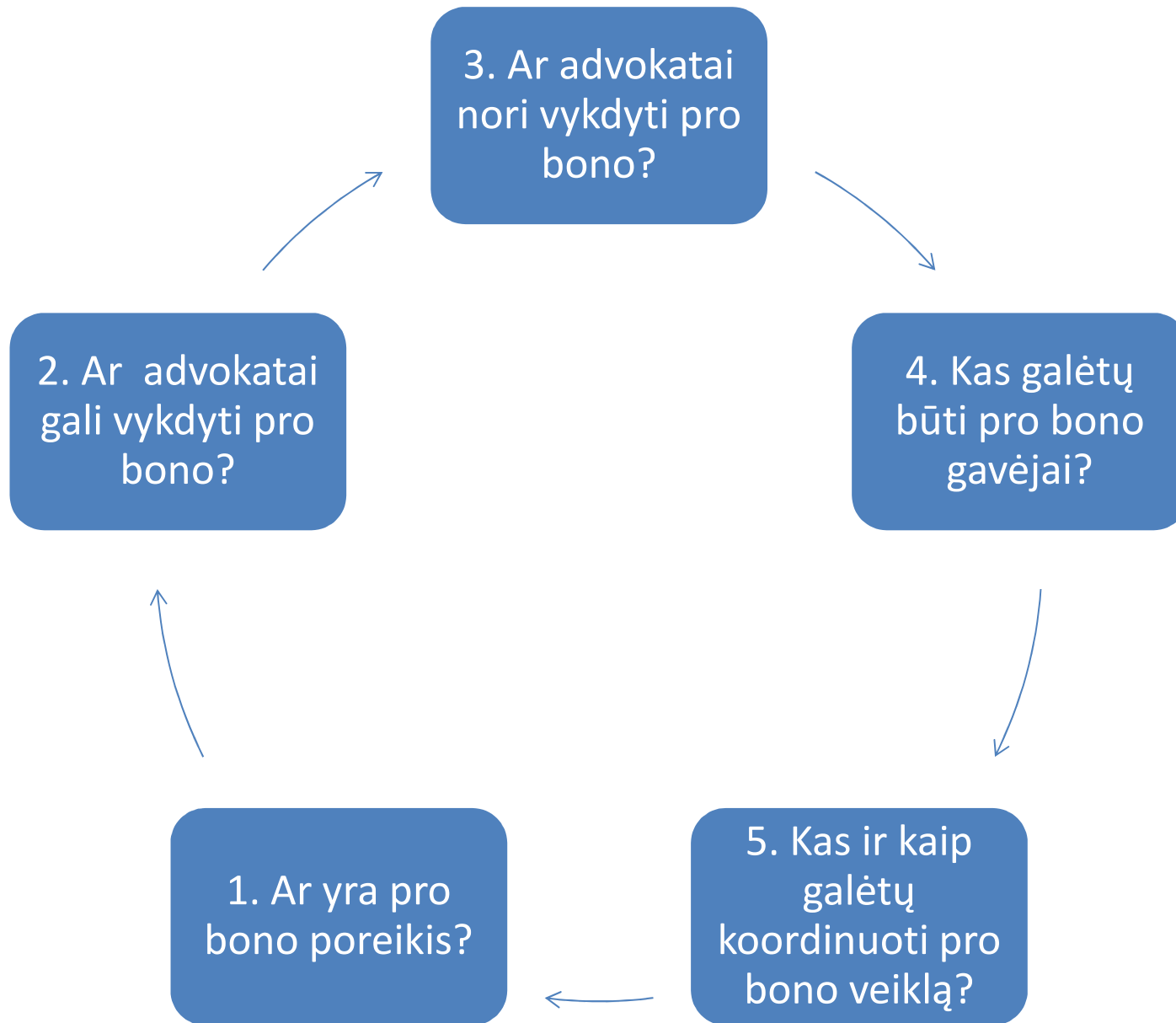
Konferencija „Teisingumas
Lietuvoje: Teisė ar privilegija?“

Pro bono Lietuvoje: Iššūkiai ir Galimybės

Jolanta Samuolytė

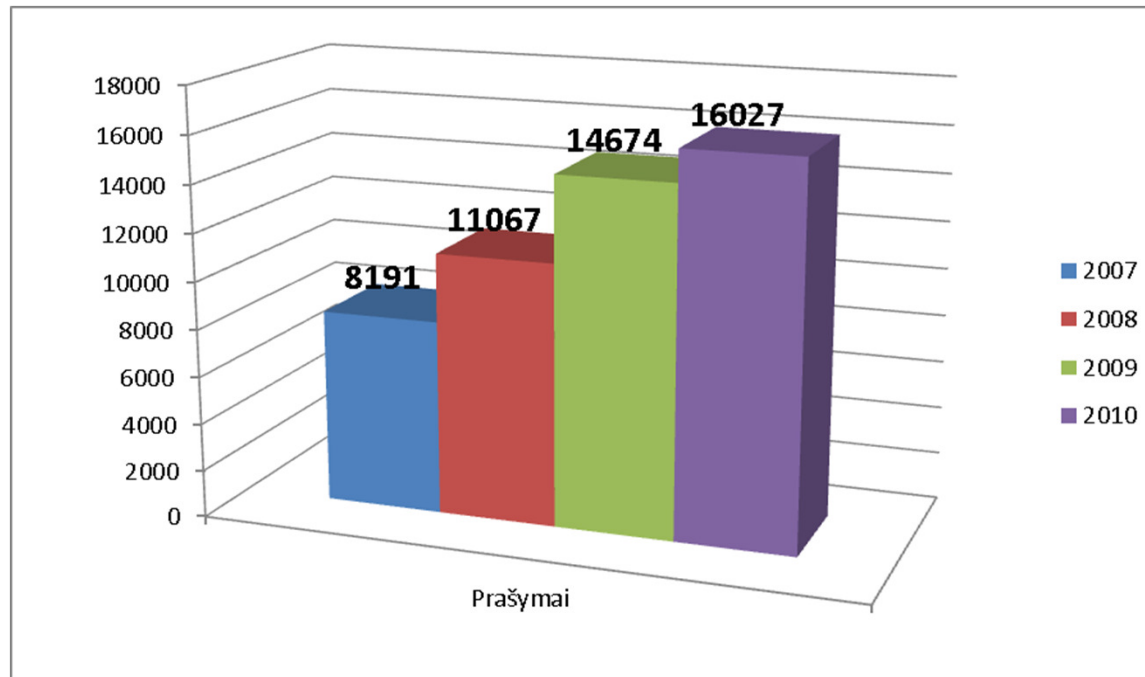
2011 m. gruodžio 16 d.

Vilnius

1. Ar yra poreikis vykdyti *pro bono*?

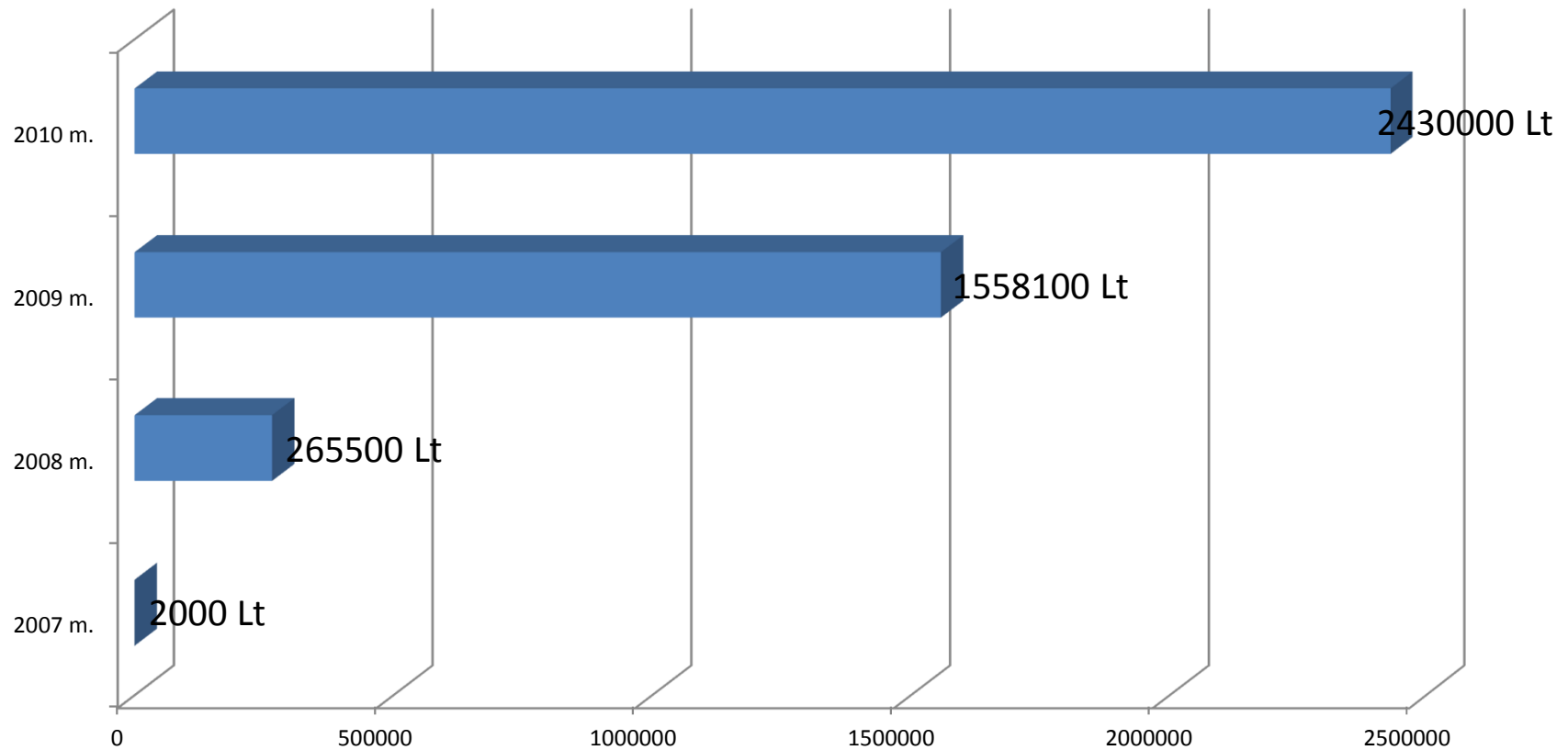
- Prašymų skaičius VGTP tarnybose

- Šaltinis: Ataskaita apie antrinės teisinės pagalbos organizavimą ir teikimą 2010 m.

1. Ar yra poreikis vykdyti *pro bono*?

Kreditoriniai VGTP tarnybų įsiskolinimai

2. Ar advokatai gali vykdyti pro bono? - JAV

- **Amerikos Advokatūros Asociacija (ABA), Rule 6.1**
- <http://apps.americanbar.org/legalservices/probono/rule61.html>
- Every lawyer has a professional responsibility to provide legal services to those unable to pay. A lawyer should aspire to render at least (50) hours of pro bono publico legal services per year. In fulfilling this responsibility, the lawyer should:
 - (a) provide a substantial majority of the (50) hours of legal services without fee or expectation of fee to:
 - (1) persons of limited means or
 - (2) charitable, religious, civic, community, governmental and educational organizations in matters which are designed primarily to address the needs of persons of limited means; and

2. Ar advokatai gali vykdyti pro bono? – JAV (tęsinys)

- (b) provide any additional services through:
 - (1) delivery of legal services at no fee or substantially reduced fee to individuals, groups or organizations seeking to secure or protect civil rights, civil liberties or public rights, or charitable, religious, civic, community, governmental and educational organizations in matters in furtherance of their organizational purposes, where the payment of standard legal fees would significantly deplete the organization's economic resources or would be otherwise inappropriate;
 - (2) delivery of legal services at a substantially reduced fee to persons of limited means; or
 - (3) participation in activities for improving the law, the legal system or the legal profession.
- In addition, a lawyer should voluntarily contribute financial support to organizations that provide legal services to persons of limited means.

2. Ar advokatai gali vykdyti *pro bono*?

- **LR Advokatūros įst.**

4 str. 5 d.:

„Advokatas turi teisę teikti teisinės paslaugas nemokamai, t. y. teikti teisinę pagalbą.“

19 str. Advokato priesaika:

„prisiėkiu... padėti ginti žmogaus teises, laisves ir teisėtus interesus...“

- **Advokatų profesinės etikos kodeksas:**

„1.2. Advokato profesinė veikla reikalauja laikytis teisinių ir moralinių įpareigojimų:

<...>

1.2.4. visuomenei.“

2. Ar advokatai nori vykdyti pro bono?

- Nėra tikslių duomenų, kiek advokatų vykdo pro bono veiklą
- Adv. kontoros vykdančios pro bono veiklą:
 1. Adv. profesinė bendrija „Markevičius, Gerasičkinas ir partneriai“
 2. Adv. profesinė bendrija „Kazlauskas, Vilys ir partneriai“
 3. Adv. kontora Stašaitis & Partners
 4. Adv. Kalyčio, Rukštelės, Valiulio ir partnerių kontora "Acta Juris,,
 5. LEGITUM advokatų kontora
 6. Advokato Mindaugo Šimkūno kontora

2. Ar advokatai nori vykdyti pro bono?

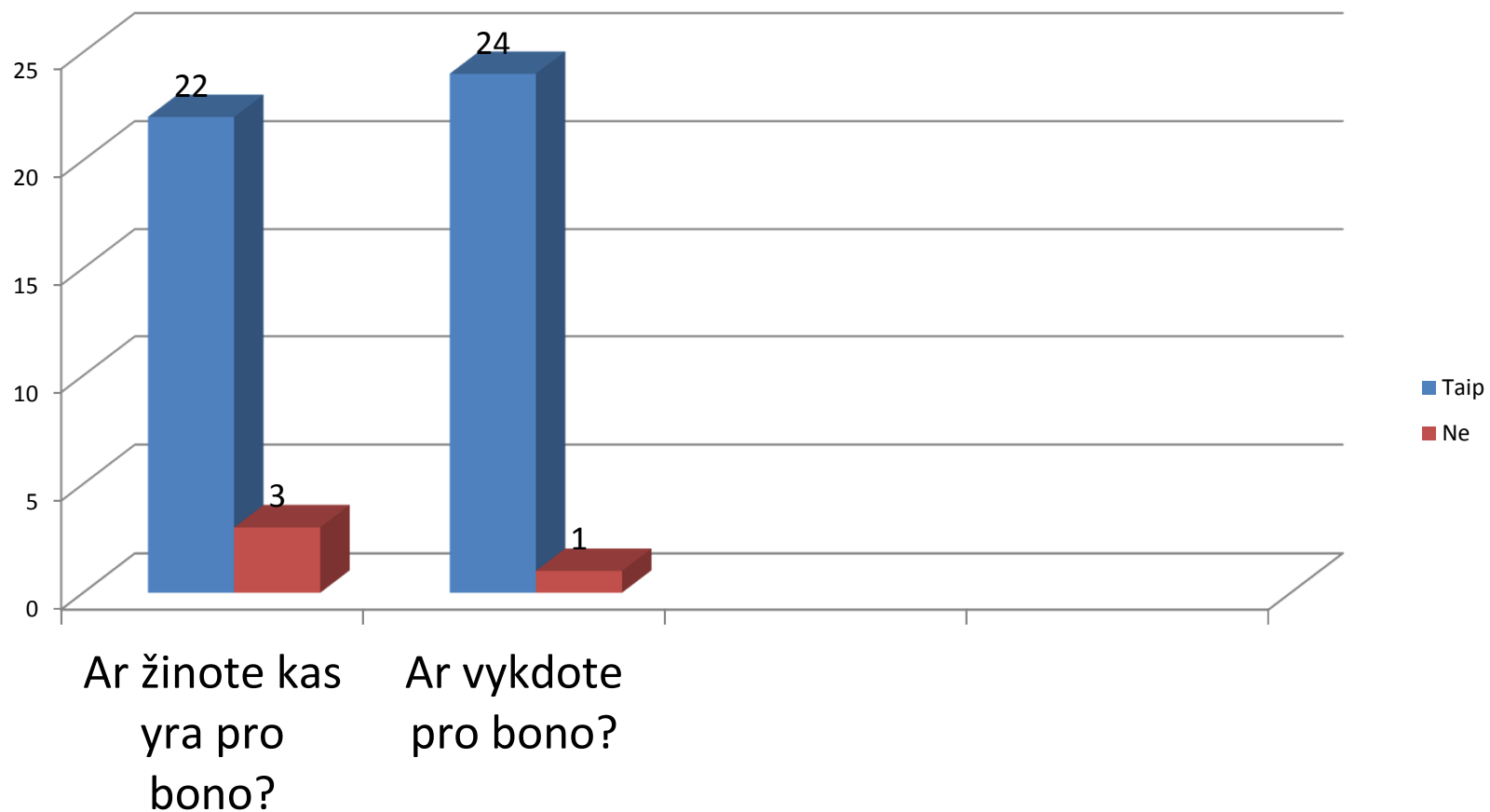
- **Pagrindiniai advokatų kontorų pro bono teikimo kriterijai:**
 - Precedentinės/rezonansinės bylos
 - Sprendimas svarbus tam tikrai socialinei grupei
 - Asmens sunki finansinė padėtis

2. Ar advokatai nori vykdyti pro bono?

- Advokatų apklausa (anketa):
 - Išsiųsta pagal LA sąrašą el. paštu (apie 1300)
 - Išplatinta per advokatų el. konferenciją (apie 1200; realiai pasiekia apie 800 advokatų)
- Apklausos rezultatai:

Užpildytos anketos – 25 (iš +/- 1300)
- Lietuvoje advokatų yra 1787 (2011 m. lapkritis)

2. Ar advokatai nori vykdyti pro bono?

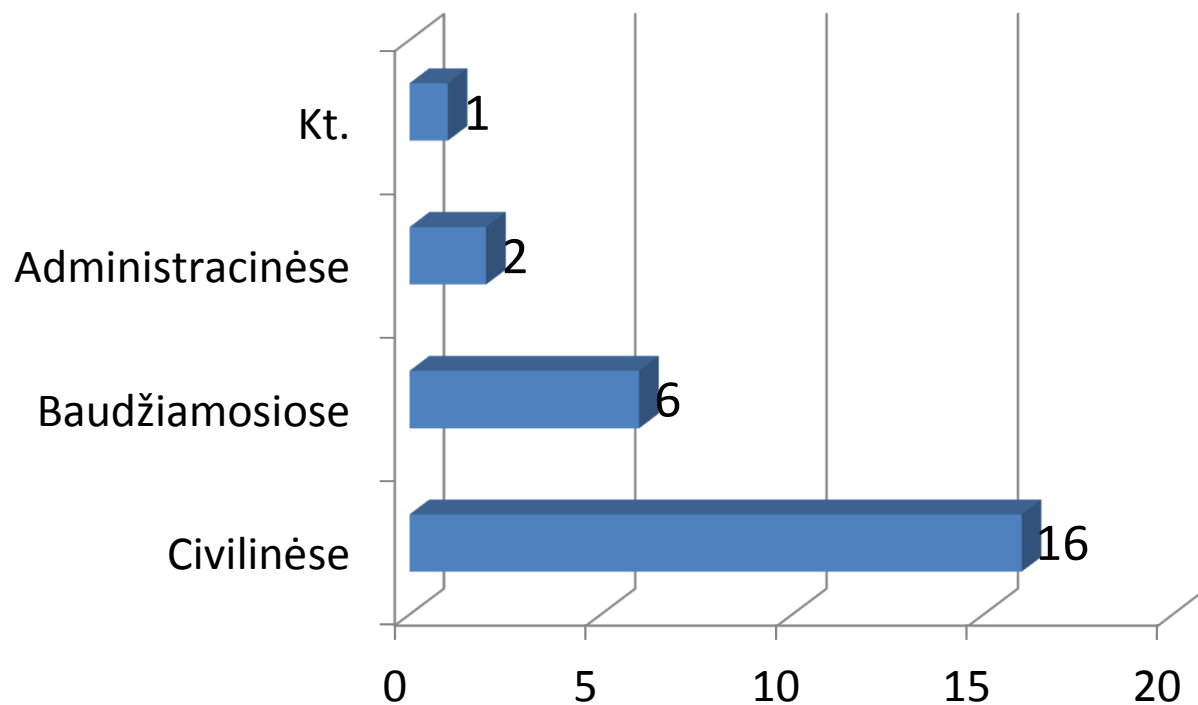
2. Ar advokatai nori vykdyti pro bono?

- Per mėnesį pro bono veiklai galėtų skirti:

2. Ar advokatai nori vykdyti pro bono?

Pro bono advokatai būtų linkę teikti:

2. Ar advokatai nori vykdyti pro bono?

- Apklausoos advokatų komentarai:
 - Reikia vidinio poreikio
 - Lietuvoje nėra pro bono tradicijos
 - Pro bono gali daugiau vykdyti didelės advokatų kontoros

2. Ar advokatai nori vykdyti pro bono?

- Advokatų paskatinimo galimybė - **metinio pro bono apdovanojimo įteikimas**
 - Pvz. JAV, ABA Standing Committee on Pro Bono and Public Service kiekvienais metais įteikia 5 apdovanojimus
 - *KL LA: „Ar kaip paskatinimą, LA būtų linkusi ateityje įteikti metinius apdovanojimus daugiausiai valandų išdirbusiems pro bono advokatams?“*
 - *LA Ats: „Tai svarstyтина ir gana realu“.* (2011-11-23)

3. Kas galėtų būti pro bono paslaugų gavėjai?

- Tam tikrų socialiai pažeidžiamų grupių, mažumoms priklausantys asmenys
- Prioritetai turėtų būti nustatyti atsižvelgiant į aktualiausias žmogaus teisių problemas
- Reikalingas glaudus bendradarbiavimas su:
 - Pažeidžiamus asmenis atstovaujančiomis organizacijomis
 - Valstybinėmis institucijomis (pvz. LGKT, Seimo kontrolierių įstaiga)

4. Kas ir kaip galėtų koordinuoti pro bono veiklą? – JAV/JK patirtis

Tai gali daryti:

- Lietuvos Advokatūra
 - pvz. ABA Committee on Pro Bono and Public Service;
- Nevyriausybinė organizacija
 - Law Firm Pro Bono Challenge (JAV)
 - Volunteer Lawyers Network (JAV, MN)
 - LawHelpMN.org (JAV, MN)
 - LawWorks (Solicitors pro Bono Group, JK)

4. Kas ir kaip galėtų koordinuoti pro bono veiklą?

- **Lietuvos Advokatūra:**

Kl. LA: „Ar Lietuvos Advokatūra galėtų įsteigti savo administracijoje skyrių/etatą, koordinuoti advokatų pro bono veiklą?“

LA Ats.: dėl tam būtinų lėšų, skyriaus įsteigti nebūtų galimybės, atskirą etatą – galbūt, jei tam pritartų advokatai Visuotiniame advokatų susirinkime. Prieš tai reiktų įvertinti poreikį, ar tikrai reikia atskiro darbuotojo, ar Advokatūrai apskritai reiktų koordinuoti pro bono veiklą (2011-11-23)

4. Kas ir kaip galėtų koordinuoti pro bono veiklą?

- **Jeigu pro bono koordinuotų nevyriausybinė organizacija, ji:**
 - Turėtų būti išsamiai susipažinusi su aktualiausiomis žmogaus teisių problemomis
 - Turėtų turėti glaudžius bendradarbiavimo ryšius su kitomis NVO bei tam tikromis valstybinėmis institucijomis (pvz. LGKT)
- **Palankios aplinkybės:**
 - JAV MN Volunter Lawyers Network noras pasidalinti patirtimi ir žiniomis (pvz. įvairiomis formomis)

4. Kas ir kaip galėtų koordinuoti pro bono veiklą?

- Pro bono koordinuojančios institucijos būtini veiklos aspektai:
 - Kontakto užmezgimas su „gavėjais“ ir „tiekėjais“
 - Atrankos kriterijų patvirtinimas
 - Advokatų kvalifikacijos kriterijų nustatymas
 - Kliento pareiškimo formos patvirtinimas
 - Tarpininkavimas tarp kliento ir advokato
 - Duomenų rinkimas
 - Teisinės informacijos sisteminimas ir sklaida

APIBENDRINIMAS

VEIKLOS PLANAS

1. Pro bono galėtų koordinuoti NVO, kurį gautų tam tikrą finansavimą iš Lietuvos Advokatūros ir advokatų kontorų
2. Koordinuojanti institucija:
 - užmegztų glaudžius santykius su žmogaus teises atstovaujančiomis NVO
 - Rengtų seminarus advokatams apie pro bono; išsiaiškintų advokatus norinčius vykdyti pro bono
 - Patvirtintų bylų ir advokatų atrankos kriterijus
 - Patvirtintų visas reikalingas veiklos formas (atsižvelgiant į kitų šalių praktiką bei Lietuvos kontekstą)
 - Kauptų ir viešintų informaciją internetiniame puslapyje aktualiais klausimais
 - Sistemintų teisinę informaciją pro bono advokatams

VEIKLOS PLANAS

- **Lietuvos advokatūra:**
 - Įsteigtų metinį pro bono apdovanojimą
 - Ateityje svarstyty tikslingumą numatyti advokatų Etikos kodekse advokatų pro bono teikimą tam tikrą valandų skaičių

AČIŪ UŽ DĖMESĮ